

जीवस्थान (जीव + स्थान) n. Gelenk HALĀJ. im ÇKDr.

जीवाजीवाधारनेत्रे ((जीव + अजीव) - आधार + नेत्र) n. das Gebiet, weiches das Lebende (Organische) und Nichtlebende (Anorganische) in sich schliesst, als Erkl. von लोक die materielle Welt H. 1365.

जीवातु Uṇ. 1, 79. m. n. TRIK. 3, 5, 9. MED. 1) f. das Leben Uṇ., Sch. H. 1367, Sch. an. 3, 264. fg. MED. t. 111. RV. 1, 91, 6. 94, 4. 6, 47, 10. यस्मा अरासत् तयं जीवातुं च प्रचेतसः १, 47, 4. 10, 60, 7. 176, 4. प्र नो जीवातवे मुव VS. 18, 67. 6. AV. 6, 5, 2. धाता दधातु द्वापुषे प्राचो जीवातुमर्त्तिताम् 7, 17, 2. १, 1, 6. 2, 9. TBa. 1, 2, 4, 20. ÇAT. Br. 1, 8, 2, 30. १, 1, 4, 33. ज्योर्जीवातुम् 12, 8, 2, 20. 13, 8, 2, 1. KAUC. 4. किं नु स्वर्गात्पुनः प्राप्ता मम जीवातुकाभ्याम् MAHĀH. 172, 2. — 2) Lebensmittel, Speise Uṇ., Sch. H. an. MED. — 3) Belebungs mittel Uṇ., Sch. AK. 2, 8, 2, 88. H. 1367. H. an. MED.

जीवातुमन् (von जीवातु) adj. = जीवनवत् ĀCV. Ça. 2, 10, 19.

जीवात्मन् (जीव + आत्मन्) m. die lebende, individuelle Seele (Gegens. परमात्मन्): जीवात्मा प्रतिशरीरं भिन्नो विभुर्नित्यश्च TARKASĀNGR. 11. COLBR. Misc. Ess. 1, 268. 418. BHĀG. P. 6, 16, 2. १, 22, 25.

जीवादान (जीव + आदान) n. das Entziehen lebendigen d. i. gesunden Blutes SUÇR. 2, 190, 6. 200, 14. — Vgl. जीवशोषित.

जीवात्सक (जीव + अत्सक) m. Vogelsteller AK. 2, 10, 14. H. 930.

जीवाभिममसूत्र (जीव - अभि + सूत्र) n. Titel einer Ġaina-Schrift Z. d. d. m. G. 2, 337 (No. 124. 125, a).

जीवास्तिकाय (जीव + अस्ति) m. die Kategorie Seele (bei den Ġaina) COLBR. Misc. Ess. 1, 385.

जीविका s. u. जीवक.

जीवितं (partic. von जीव् simpl. u. caus.) 1) adj. a) lebend: प्राग्मत्वा मत्पमस्यात्तं जीवितार्त्सि लज्जिता RAGH. 12, 75. — b) wieder aufgelebt: यः सदेव मृतः सो ऽपि जीवितः Vt. 18, 17. वाक्सममेव च ब्राह्मणी जीवित्ता सा PAÑĀT. 221, 8. — c) belebt, lebendig gemacht: येनाहं जीवित्ता R. 5, 66, 24. BHĀG. P. 8, 15, 8. — 2) n. a) ein lebendes Wesen: विसंद्देशा जीवित्ता RV. 1, 113, 6. — b) das Leben H. 1367. AV. 6, 134, 1. ÇAT. Br. 14, 5, 2. 7, 2, 8. जीवितविज्ञान KAUC. 15. GOBH. 1, 3, 16. जीवितमरणौ du. SUÇR. 1, 18, 19. 114, 19. नाभिनन्देत् मरणं नाभिनन्देत् जीवितम् M. 6, 45. सो ऽचिराद्भश्यते राज्याज्जीवित्ताश्च 7, 141. जीवित्तात्पमपात्रः 10, 104. चिरं जीवितं देवदत्तस्य देवदत्ताय P. 2, 3, 79, Sch. एवं ते जीवितं दद्याम् DRAUP. 9, 11. उत्क्रान्तं MBh. 1, 1492. त्यक्त्यति जीवितम् R. 4, 33, 15. त्यक्तजीवितयोधिन् N. 2, 16. डुरात्मना जीवितच्छिन्तु MBh. 5, 1809. नासिकात्प्राप्तं bei dem das Leben nur am Nasenende noch hängt PAÑĀT. 70, 12. अनपेक्षितजीवित्ता f. VID. 306. ०प्रिय so lieb wie das Leben AMAR. 31. एतदेव हि मे रत्नमेतदेव हि मे धनम् । एतदेव हि सर्वस्वमेतदेव हि जीवितम् ॥ R. 1, 33, 23. कन्येयं कुलजीवितम् KUMĀRAS. 6, 63. ताम् — जीवितं मे द्वितीयम् MEGH. 81. — c) Lebensdauer: त्रिद्विकल्प्यं H. 132. — d) Lebensunterhalt, Mittel zur Existenz Ht. 1, 85 (v. l. जीवन). — Vgl. अजीवित.

जीवितकाल (जी + काल) m. Lebensdauer AK. 2, 8, 2, 88. H. 1369.

जीवितज्ञा (जी + ज्ञा) f. Arterie, Ader (die Lebensdauer kennend) RĀGĀN. im ÇKDr.

जीवितनाथ (जी + नाथ) m. Gebieter des Lebens, Bez. des Gatten KUMĀRAS. 4, 3. — Vgl. जीवितेश.

जीवितैषापन (जी + यो) adj. den Lebendigen zur Last fallend: अ-

III. Theil.

मिः क्रव्यात् AV. 12, 2, 15. कावाः 2, 25, 4, 5.

जीवितव्य (von जीव्) n. 1) die Möglichkeit zu leben: जीवितव्यं कथं नु वा Ht. 1, 21. नास्त्यस्माकं जीवितव्यं जलाभावात् PAÑĀT. 76, 18. 258, 24. — 2) das bevorstehende, abzulebende Leben: यदि ब्राह्मणं तं स्वकीयजीवितव्यार्थं ददासि PAÑĀT. 221, 8. अशाश्वतो ऽयं ऽविषयः 4, 17. ०संदेहं Lebensgefahr 1, 192. — 3) das mögliche, bevorstehende Auflöben PAÑĀT. 244, 5.

जीवितान्त (जी + अन्त) m. Lebensende, Tod: जीवितान्तमुपागमत् DAÇ. 2, 72.

जीवितान्तक (जी + अन्तक) m. dem Leben ein Ende setzend, Bein. Çiva's Çiv.

जीवितेश (जीवित + ईश) 1) adj. subst. der über das Leben zu verfügen hat, Herr des Lebens H. an. 4, 312. MED. Ç. 34. — 2) m. a) der Geliebte, Gatte TRIK. 3, 3, 427. H. an. — b) Bein. Jama's TRIK. H. an. MED. ०वसतिं जगाम सा RAGH. 11, 20. — c) die Sonne. — d) der Mond ÇANDAR. im ÇKDr. — e) Belebungs mittel H. an.

जीवितेश्वर (जीवित + ईश्वर) m. Herr des Lebens, Bein. Çiva's Çiv.

जीविन् (von जीव्) 1) adj. a) lebend: दीर्घं M. 9, 246. R. 4, 30, 2. शतसंवत्सरं PAÑĀT. 186, 20. सकृन्नशतं MBh. 1, 2466. पुरुषायुषं RAGH. 1, 63. कल्पं BHĀG. P. 5, 23, 1. अल्पं HARIV. 9320. तत्कालं 8675. दुःखं M. 11, 9. Vgl. चिरं, चिरं. — b) lebend von, durch: गोषु Ht. HARIV. 4355. R. 1, 9, 61. Gewöhnlich am Ende eines comp.: गो MBh. 13, 3860. पत्निं 12, 5525. मत्स्यं 1, 1839. HARIV. 4332. M. 3, 164. शिल्पं H. 521. कृषिं M. 3, 165. नौकर्मं 10, 34. R. 2, 67, 16. PAÑĀT. II, 100. अद्ययनं MBh. 13, 6620. सर्पां ĀCV. GRH. 3, 8. बुद्धिं M. 1, 96. ज्ञातिमात्रं H. 885. त्रिदण्डव्यपदेशं PHAB. 21, 8. व्यपाश्रयं MBh. 13, 3054. व्यपाश्रित्यं 3019. — 2) m. ein lebendes Wesen: प्राण्यो ऽयमुष्णनामा जीविविशेषः PAÑĀT. 68, 15. जीविनां दाहणो रोगः BRAHMAVAIV. P. im ÇKDr.

जीवेन्धन (जीव + रन्धन) n. brennendes (nach dem Schol.) Holz VANĀH. BRH. S. 32, 4.

जीवोर्णा (जीव + ऊर्णा) f. Wolle von einem lebenden Thiere KĀTS. ÇR. 9, 2, 16. Schol. zu 7, 4, 7.

जीव्य (von जीव्) 1) n. das Leben: जीव्योपाय Mittel zum Leben, Substanzmittel HARIV. 14376. fg. — 2) f. आ N. verschiedener Pflanzen: a) = जीवत्ती. — b) = मोतुरडुग्धा (?). — c) Terminalia Chebula Roxb. (क्रीतकी) RĀGĀN. im ÇKDr.

जु s. नू.

जुकुट 1) m. a) Hund (vgl. कुक्कुट). — b) das Gebirge Malaja. — 2) n. Eterpflanze, eine Art Melongena WILS. — Vgl. जुकुट.

जुगुपिषु (vom desid. von गुप्) adj. zu beschützen beabsichtigend MBh. 8, 1737.

जुगुप्सन (wie eben) 1) adj. oxyt. einen Abscheu —, Widerwillen habend P. 3, 2, 149, Sch. — 2) n. Abscheu, Widerwille H. 271. AK. 3, 4, 22, 11, 12.

जुगुप्सा (wie eben) f. Abscheu, Widerwille AK. 1, 1, 5, 14. 3, 4, 22, 54. H. 303. 72. 271, Sch. दोषेक्षणादिभिर्गर्हा जुगुप्सा विषयोद्भवा ŚĀB. D. 207. 204. 206. VĀRT. zu P. 1, 4, 24. MBh. 3, 1636. 14, 1034. मा जुगुप्सो कृथाः पुत्र वमत्रार्थे 1783. मित्रापाम् MAHĀH. 8, 19. स्वाङ्गं JOGAS. 2, 40. त्वावि-